

Interesse for Landbruget øget og sine Erfaringer fæstnet, saaledes at man staa bedre skolet til at overtage et selvstændigt Landbrug, naar Muligheden derfor indtræder.

Jeg nævner dette, fordi jeg tror, det er klogt og rigtigt, naar man gaar til en Lovgivning som den foreslaaede, hvor man søger at vække Forventninger i stor Stil, søger at tvinge en Ejendomsfordeling igennem, som er paa tværs af og bryder med gamle Traditioner og tilvante Former, og søger at lovgive paa et Omraade, der er saa vanskeligt som dette — at man da ogsaa er helt klar over, hvad man opnaar ved en Lovgivning af denne Art. Derfor vil jeg med Hensyn til de saakaldte Tillægsparceller fremhæve for det første, hvad jeg nævnte før, at man opnaar ikke det samme ved dem som ved Oprettelsen af nye Brug, men dernæst, at man staa overfor Vanskeligheder, som man heller ikke kender til ved nyoprettede Brug. Man staa overfor det stærke Pres fra Besiddere af det lille Jordbrug om at faa en Tillægsparcel. Vi kender saa udmærket fra vort Arbejde i Jordlovsudvalget, hvordan Folk stiller ganske urimelige Fordringer i saa Henseende. Den nuværende Ejer siger: Naar jeg kan blive boende i mit lille Hjem, og jeg af offentlig Jord til Jordværdiens Paalydende kan faa tillagt mig en 6—7 Tdr. Land, saa er det en afgjort, en ubetinget økonomisk Fordel for mig i Øjeblikket. Jordlovsudvalget og Amtskommissionerne er ude for et stadigt Pres, og man maa Gang paa Gang vise den Slags Krav og Bønner, saaledes kan jeg godt udtrykke det, fra sig, fordi vi maa gennemføre Ejendomsfordelingen paa en saadan Maade, at man ikke forbyder sig mod de Principper, som maa være gældende for al Udstykning af Landbrugsejendomme.

Beliggenhedsforholdet spiller den allerstørste Rolle og har en overordentlig stor Betydning for mindre Landbrug. Hvor har det mindre Jordbrug sin Styrke? Deri, at Indehaveren bor midt i sin Mark, med let og bekvem Adgang til sit lille Landbrug. Der har han nemlig Mulighed for at kunne konkurrere med de moderne Landbrugsmaskiner og ikke nogen andre Steder. At lægge et mindre Jordbrug paa den Maade, at Indehaveren har en halv Fjerdingvej eller en Kilometer til sin Mark, er i mine Øjne en uhensigtsmæssig, urentabel og forkastelig Udstykningsform. Det er muligt, at der sidder en Landbruger i et lille Hjem, som er saa energisk, at han kan faa noget ud af det, men givet er det, at rentabelt kan det aldrig blive. Derfor maa

Hensynet til, hvorledes det indestængte Husmandsbrug ligger i Forhold til den til Udstykning værende Jord, der kan erhverves, spille den allerstørste Rolle, og dér kommer vi til at befatte os med et af de allervanskeligste Forhold ved en Ekspropriationsbestemmelse angaaende Tillægsparceller.

Det vilde vække et Skrig af Raseri over Landet, hvis man gennemførte en Ekspropriationsbestemmelse, hvorefter en Husmand, der havde en 3 Tdr. Land i Byen, kunde ved Ekspropriation tage 6—7 Tdr. Land fra en Gaardmand inde i Byen og lade ham beholde det yderste. Ikke alene vilde en saadan Bestemmelse vække Raseri hos vedkommende Jordbruger, men den vilde ogsaa vække berettiget Kritik som støttende direkte Overgreb fra Statens Side overfor den enkelte. Derfor advarer jeg imod at gaa for langt frem og love for meget i saa Henseende. Ikke alene er Beliggenhedsforholdet vanskeligt, men det er ogsaa overordentlig vanskeligt at lovgive paa det Omraade uden at komme ind paa en Omlægning af Landbrugenes Tilliggende, der kan medføre, at man med Statens Magt tager fra en Landbruger og giver til en anden med det Resultat, at han Dagen efter kan realisere det ham tildelte og tjene en betydelig Sum derpaa, og det krænker enhver Borgers Retsbevidsthed. Jeg lægger ikke Skjul paa, at jeg vilde føle mig yderst brøstholden, hvis nogen med Statens Magt tog en Del af min Mark og gav til min Nabo med det Resultat, at han 14 Dage efter solgte den Jord, der var taget fra mig, og indkasserede en betydelig Fordel derved. Sligt krænker Retsbevidstheden.

Det er et overordentlig vanskeligt Forhold at lovgive om, og derfor mener jeg, at en Lovgivning som den her foreslaaede maa for det første nøje overvejes, dernæst ordentlig forberedes og dernæst grundigt undersøges; hvor langt kan man komme ad den Vej, hvor mange kan man gavne, hvordan kan man forandre Landbrugets Besiddelsesformer, hvor mange nye forsvarelige Landbrug kan man oprette ad den Vej, hvor meget vil det koste den danske Stat? Jeg synes ikke, Rigsdagen kan tage Hensyn til den enkeltes Interesse, naar det gælder dette Spørgsmaal. Der er mange mindre Jordbrugere, der ser med Forventning og Længsel hen til en Lov, der tilfredsstiller deres Ønske, men at lovgive paa Landboomraadet med en Generations Interesse for Øje er altid galt. Det er en Lovgivning, der rækker gennem Slægtled og præger vort Land gennem Tiderne, og derfor